کۆمۆنیزمی کرێکاری وئازادییەتاکە کەسیەکان حەمید تەقوایی

سازدانی دیمانە:خەلیل کەیوان
وەرگێڕانی:کاوە عومەر

ئەم دەقە لەسەر بنەمای چاوپێکەوتنیکی کەناڵ جەدید ئامادەکراوە

خەلیل کەیوان:ئێوە کۆمۆنیستەکان گرنگی بەئازادی تاکە کەسی نادەن.ئایا هەڵکاری بەاو بونەوەی ئەم جۆرە بیرکردنەوانە ئەزمونە شکست خواردووەکانی سۆڤیەت وچین وهتدد؟کۆمۆنیزمی کرێکاری سەبارەت بەئازادییە تاکەکەسیەکان چی دەڵێت؟ئایا یەکسانی تاکەکان لە کۆمەڵگەدا کۆیەکێک لە ئامانجە بنەڕەتیەکانی کۆمۆنیستەکانە بەمانای نەهێشتنی جیاوازیە تاکەکەسیەکانە؟وانگۆ کارنامەی عەمەلی کۆمۆنیزمی کرێکاری لە بواری ئازادیە تاکەکەسیەکاندا چیە؟ئەم پرسیارانەو زۆر پرسیاری تریش هەر لەم بوارەدا لەگەڵ حەمید تەقوایی دەخەینە ڕوو.
حەمید تەقوایی وەنیەکیان داوە کە کۆمۆنیستەکان تاکیان کردووەتە قوربانی گشت.ئایا ئەمە ڕاستە کە کۆمۆنیزم بەهەی ئەو گرنگیەی کە بە کۆمەڵگەو ژیانی کۆمەڵایەتی ئەدات،ئازادی ومافە تاکەکەسیەکانی فەرامۆش کردوە؟

حەمید تەقوایی: بەوشیوەیە نیە.بەتەواوەتی پێچەوانەیە،گرنگی و پێگەو دەورێک کە کۆمۆنیزمی کرێکاری بە تاک وئازادییە تاکەکەسیەیان قایلە زۆر تەکمەترە لە لیبریاڵ ترین و دیموکراتی ترین ئەو ڕوانگانەی بلۆکی بەرانبەر،لە بلۆکی بەرگریکار لە سەرمایەداریدا بونی هەیە.
یەکەم ئازادیە تاکەکەسی وکۆمەڵایەتیەکان جیواز نین لەیەکتر.بە کۆمۆنیزم لەبنەڕەتدا لەپیناو ئازادی و یەکسانی وەزگاری تەواوی کۆمەڵگەدا خەبات دەکات و کۆمەڵگە چەقی خەباتکەیەتی بەڵام ڕاستیەکەی ئەویە کە رزگاری کۆمەڵگە،ئازادی هەموو خەڵک ودابین کردنی خۆشگوزەرانی گشتی،لە ئاستی هەر ئەندامێکی کۆمەڵگەدا دەنگدانەوەو مانای دەبەت و ناتوانێت مانایەکیشی هە بێت جگەلە خۆشگوزەرانی و ئازادی یەک بەیەکی تاکەکانی کۆمەڵگە.
دوهەم خاڵی گرنگ تر ئەویە کە کۆمۆنیزمی کرێکاری تەنها بەرگریکاری مافی تاکەکان نیە بەڵکو ئەیەوێت لە پەداوستیە ئابوری-

کۆمپانیاتیەکان بەهرەمەند ببن وئاو مافیان بە هەموان دەستبەربکرێت.
سەرکەن،زەرکات لە کۆمەڵگاکانی ئەمەدا،لە سیستەمی سەرمایەداریدا،کاتێک قسە لەسەر ئازادی ومافی تاکەکان دەکرێت،بابەتەکە تەنها لەئاستی قانونی ویاساییە و بە زەرینەی کۆمەڵگا وەک مەرەکەبی سەر کاغەز دەمێنێتەوە.بۆ نمونە لە کۆمەڵگای سەرمایەداریدا تۆ دەتوانیت و مافی ئەوەت هەیە کە بە هەر شوێنێکی دونیا کە بتەوێت سەفەر بکەیت بەڵام ئەگەر پارەو پیداویستیەکانی سەفەرت نەبێت،ئەگەر ناچار بیت بۆ دابینکردنی ژیانت هەموو ڕۆژێک کار بکەیت،لەکردەوەدا ناتوانیت سەفەر بکەیت،تۆ مافی ئەوەت هەیە کە هەر خانوێک پیت خۆش بێکەیت بەڵام ئەگەر توانا مالیەکەیت نەبوو ئەوکاتە هەتا کۆتایی تەمەنت دەبێت کرێ نیشین بیت و ناتوانیت سود لەمافی هەبونی خانوو وەربگریت.تۆ دەتوانیت ئازادانە ئای خۆت دەربببڕیت بەڵام ناتوانیت سود لە ئاگایاندنە سەرکیەکانی کۆمەڵگە ئەو دەزگا ئاگایاندنانەی کە بیروڕای گشتی پێکدەهێنن.تەنها بە ژمارەیەکی دیاریکراو بەردەستە.تەنانەت لە وڵاتانی ڕۆژئاوادا کە بە"لانکەی دیموکراسی" ناسراون هەموان دەتوانن لە هەڵبژادنەکاندا بەشداری بکەن بەڵام ئەگەر ملیۆنان دۆلار بۆ پڕوپاگەندەی هەڵمەتی هەڵبژاردن سەرف نەکەیت لەڵاستیدا شانسی سەرکەوتنتان نابێت.
ئەم نمونانە و هەزاران نمونەی هاوشێوەی پیشانی ئەدەن کە هەبونی ماف، و توانای کردەیی سود وەرگرتن لەماف،دوو بابەتی بەتەواوەتی جیاوازن.ئەم فاکتەرەی دوهەم هیچ پەگەیەکی لەئیعرابدا نیە لە کۆمەڵگای سەرمایەداریدا و هیچ کەس قسە لە بارەیەوە ناکات.ئەوە ئەگەر بەیاننامەی مافی مرۆڤ بخوێنیتەوە دەبینیت تەنها وشەیەکیشی لەبارەی لەتوانادابونی بەهرەمەند بونی هەموو خەڵک لەیەکسانی تێدا نیە .لەسەر کاغەزدا.هەموو مافی یەکسانیان هەیە بەڵام بەکردەوە ناتوانن سود لەم مافانە وەرگرن.ئەم کێشەیە تەنها لە کۆمەڵگەیەکی کۆمۆنیستیدا دەتوانرێت چارەسەر بکرێت.کۆمۆنیزم نەک هەر تەنها باوەڕی بە ئازادی ومافە تاکەکەسیەکان، بەڵکو توانایی سود وەرگرتنی هەموانە لەم ماف وئازادیانە. ئەم ئەگەرە،ئەوەی کەلەوی بابەتیەوە مرۆڤەکان بتوانن لەم مافانەیان بەهرەمەند ببن،بەتەواوەتی لە گرەوی سۆسیالیزم دایە.هەتا سەرمایەداری ڕیشەکێش نەکرێت ئەم بوارە ناڕەخسێت.
بۆ دەستوەژێکی تر کۆمۆنیزم بە لەناوبردنی ئاو فشارە ئابوریەی کە لە هەناوی سەرمایەداریدایە کەبەسەر زەرینەی ئەندامانی کۆمەڵگە، بەدەستوەژێی ئیمپەریالیستەدا نەوەدونەکاندا

دەسپێنراێت، بەشێوەیەکی ڕاستەقینە توانای دەست ڕاگەیشتنی بۆ ماف وئازادیانە مەیسەر دەکات.کەمکەرەکانی سەرمایەداری وەک هەڕەشەکیان بۆ ئەم کۆشێە پێنیە و تەنانەت بانگەشێەکیشیان لەم بوارەدا نیە.
خەلیل کێوان: بەڵام ئەزموونەکانی وەکو سۆڤیەتی جاران وچین و کەریای باکور پیشانی ئەدەن کەئازادیە تاکەکەسیەکان لەو کەمکەرەیانەدا پیشێل دەکرێت.هەکار چیە؟ئایا ئەم کارە پێیوەندی بە ئایدەلۆژی کەمۆنیستی ئەو دەوڵەتانەوە نیە؟
حەمید تەقوایی:خالی یەکەم ئەوێە ئەو ڕژمانەی کە ناوت هێنان خێان بە کەمۆنیزم دەزانی یان دەزانن.لە قسەکانیاندا خێان بەکەمۆنیست ناو دەبەن لە کردەوەشدا شتێک نین جگە لەسەرمایەداری دەوڵەتی.بەتایبەتی چین بەکردەوە ئەم ڕاستیەی نیسانی دونیا داوە.کەمۆنیزم لەبنەمادا لەپێناو نەمانی چەوسانەوە هەوڵەشاندنەوەی کاری بەکریدایە.ئەمە هەموو دونیا،چ لایەنگران وچ نێارانی کەمۆنیزم دێزانن.لەهەمان کاتدا هەموان دەبینن کە چەوسانەوەو کێلایەتی بەکرێ لە چین بەتوندوتیژترین شێوە،تەنانەت تووندتر لە وڵاتانی سەرمایەداری کە ئیدەعای کەمۆنیزمیان نیە.لە ئارادایە.لەبەر ئەوە زۆر ئاشکرایە کە ئەم جۆرە ڕژمە پشێل کارەی ئازادیە کەسیەکان هیچ پێیوەندیان بە ئامانج و ئاسەی کەمۆنیزمەوە نیە.بەڵکو پێیوستە بەجۆرێکی تایبەت لە سەرمایەداری، کە پێویستیان بە هەزی بە ڕکابەری دەوڵەتە لە ئابووری و لە سیاسەتدا.شێوازی سەرمێەداری دەوڵەتی کە بەرنامە بە داڕژرواێ دەوڵەت وپشت بەستوە بە کەنتڕۆڵی هەموو هەکارەکانی ئابووری وسیاسی، بەڵام هەر وەکو سەرمایە لە جەری ڕۆژاوا چەرخی ئابوریەکەی لەسەر بنەمای چەوسانەوەی هەزی کارو قازانج هینان و کڕینکەی سەرمایە دەسوڕێت.
هەکاری ئەوەی کەلەو ڕژمانەدا ئازادی ومافەکان زیاتر پشێل دەکرێت لە دوو حەقیقەتەوە سەرچاوە دەگرێت.یەکەم کە کەنتڕۆڵی تەواوی دەوڵەت بەسەر هەموو کارو کاردانەوە ئابوریەکانی کەمکەرەدا پێوستی بە سەپاندنی دەسەڵاتی موتڵەق وپاوانی دەوڵەتە بەسەر کەمکەرەدایە لە هەموو بوارەکاندا،لە لایەنی ئابووری وسیاسی وکلتووری و کەمایەتی و هتد،ئەمش پێویستی بەپشێلکردنی تەواوی ماف وئازادیەتاکە کەسی و مەدەنیەکانی هاوڵاتیانە و دوهەم هەر ئەم ناکۆکیەی نێوان ناوو بانگەشەی کەمۆنیستی و ڕاستیە کاپیتالیستیەکانی ئەم ڕژمانە ئەوە دەخوازێت کە دەوڵەت پێش بەهەر ڕادەربڕینکی ڕەخنەگرانە و هەر ئاماژەیەک بەم ناکۆکیە بگرێت.ڕاست لەبەر ئەوەی ڕژمەکی کاپیتالیستی کە خەی بە کەمۆنیست ناو دەبات ناتوانێت ڕەگەی بدات کە کەسێک پێنجە ڕاکێشێت بە ئەو ناکۆکیە و بە

نمونە کەسێک یان حزبێک و دەزگایەکی ڕاگەیاندن دژی ئەم کارە بوستەتەوە. ئەم ناکۆکیە ئەوەندە ئاشکراو ڕونە کە کەمترین دەنگی ناڕازایەتی لە دژی ئەو بارودۆخە ئەتوانێت ببێتە بزوتنەوەو هەژمکی گەورەی کەمبایەتی،. لە بڵکی شورەویش هەر بەو شێوەیە بوو. یەکێک لە هەکارەکانی هەرسهێنانیشی هەر ئەو ناکۆکیەبوو.
ئەم دوو فاکتەرە دەستبەسەردا گرتنی تەواوەتی دەوڵەت بەسەر هەموو کاروبارەی کەمەگە و ناکۆکیەک کە لەنیوان ئیدیعای کەمانیستی دەوڵەت و واقیعیەتەکانی کەمەکەدا هەیە بنەما و سەرچاوەی پێشل کردنی مافەوئازادیەتاکەکەسیەکانە لە ژێمە سەرمایەدارییەکانی داواکاری کەمانیزمدا نێک ئایدەلۆژیا و یا سیاسەتی کەمانیستی نامەجوودی ئەو دەوڵەتانە.

خەلیل کێوان: باسێکی تر بابەتی تایبەتمەندیە تاکەکەسیەکانە.لایەنی تایبەتی کەمانیزم جەختکردنەوە لەسەر یەکسانی هەموو ئینسانەکانە. ئایا ئەم جەختکردنەویە،لەسەر یەکسان کردنەوەی تاکەکان بە پێشێلکردن و نکۆلیکردن لە تایبەتمەندی تاکەکان لە کەمەگەدا کەتایی نایەت؟

حەمید تەقەوایی: بەهیچ شێوەیەک یەکسانی بەمانای وەک یەکبون نیە. ئەمە باسی یەکسانی دەکەین نێک وەک یەک بوون. ئاسەو ئامانجی ئەمە بەدیهێنانی ئەم دروشمە دیارو ناسراوەیە. لەهەرکەس بە پێی توانا،و بە هەرکەس بەپێی پێوستی. بەدنیایی پێویستی مرۆڤەکان جیاوازە. مرۆڤە جیاوازەکان پێویستی جیاوازیشیان هەیە و وەڵام دانەوەی ئەم پێویستیانە نێک هەر بەمانای پێشێل کردن و نکۆلی کردن لەم تایبەتمەندیانە نیە بەڵکو بەڵسمی ناسینی ئەو تایبەت مەندیە کەسیانەیە وەک بنەمای مامەڵەکردن لەگەڵ تاکەکان دای دەنێن، بیگومان خەزانیکی چەند نەفەری بەراورد بە کەسێک کە بەتەنها دژی پیویستی بە خانوێکی گەورەتر هەیە.و یان کەسانیک کەلە هەبژاردنی جل وبەرگ و کەلوپەلی ژیان و جەری سەرگەرمی و هتد سەلیقەو ئەولەوێتی جیاوازیان هەیە پێویستی جیاوازیان هەیە. لە دروشمی هەرکەس بەپیی پێویستیەکەی هەموو ئەم تایبەت مەندی و جیاوازیانە لەبەرچاو گیراوە، پێویستیەکان جیاوازن و کاتێک ئامانج و سیاسەتی ئەو ئەمە بێت کە پێویستیەکانی هەموو تاکەکانی کەمەگە دەستبەسەر ببێت مامەڵەی وەک یەکت لەگەڵ تاکەکان نەکردوەو چون یەکبونێک لە ئارادانابێت.

من دەزانم کە کەمەگەی چاینە، بە یەک شێوەکردنی پۆشاکەکان و تەنانەت بەهاکان و سەلیقە هونەری و کلتوریەکان بەتایبەت پاش

شۆشی کلتورگەین لە وەاتدا بڕەوی پەیداکرد، ئەو وێنەی بەدونیا داوە کە گوایە کۆمۆنیزم خوازیاری چونیەککردنی تاکەکانە. لە وەڵام بەمەدا ئەبەت جارێکی تر ئاماژە بکەم بەسەرمایەداری دەوڵەتی لەژێر ناوی کۆمۆنیزم و ئەو بڕیارو کۆرۆڤیە تایبەتانەی کە دژەهاویشتەی بون. دەستبەرداگرتنی بە هکابەری دەوڵەتی پێویستی بە کۆمەڵگایەکی سەربازگەیی و ئەمنی ئەمڕۆ لە کۆریای باکوردا دەبینین.
کۆمۆنیزمی کرێکاری ،کۆمۆنیزمێک کە نوێنەرایەتی مانیفێست وبرنامەی دونیایەکی باشتر دەکات، نەک تەنیا ناکەکە لەگەڵ وەچونیەک لەکردندا بەکۆمپگەدەدات کە بەفراوانترین و هەمەلایەنترین لایەنی، تایبەتمەندیەکان وئامادەیی تاکەکەسیەکان بگەشینەوە. ئەک وەدیهێنانی ئیمکانی بەهرەمەندبون لە ماف وئازادیە تاکەکەسیەکان، کەلەسەرەتای ئەم دیمانەیەدا ئاماژەم پیدا، زامنی بەدیهاتنی دەورو پێگەیەکە بە تاکەکان کە تەنانەت لە لیبریاڵترین ژێمەکانی سەرمایەداریدا ئەو نابینیت.

خەلیل کەیوان: ئەم تێگەیشتنەی ئەو لە گرنگی و پێگەی تاک، بە کۆمۆنیزمێک کەلە ئەپەزسیەندایە چ مانایەکی هەیە؟

حەمید تەقوایی: کارنامەی حزبی ئەمە بە ڕونی گرنگی جیگای تاک پیشان ئەدات. بە نمونە هەرکەس بەدوای مەژووی حزبی ئەمەدا گەڕابێت دەبینێت کە ماماڵەی ئەمە لەگەڵ ماف وئەرکەکانی ئەندامانداء، بەتەواوەتی جیاوازە لە وێنەیەک کە ئەو کۆمۆنیستانەی ئەستا لەدەوڵەت و یا ئەپەزسیەندان نیشانیانداوە. حزبی ئەمە یەکەمین هەوت و بزوتنەوەی کۆمۆنیستیلە ئەراندا کە لە دژی سونەتی نهێنی کاری و ناشفافیەت وئەندامانی تواوەو و هوخساردا پشراو لە هێکخراوە چەپەکاندا کەوتە هوبەو بونەوەو هایگەیاند کە ئەندامان وهەسوەاوانی حزبی ئەبەت بە ناوی خیانەوە بنوسن ودیمانە بکەن و بەتەواوەتی خیان نیشان بدەن. ئەمە باسەک بوو کە مانسور حیکمەت لە کاتی دامەزراندنی حزبی کۆمۆنیستی ئەراندا پیشنیاری کرد و بەئاشکرا لەو بارەیەوە نوسی و هونکردنەوەیدا. ئەو جەختی کردەوە لە گرنگی ناوو ئیمزای کەسەکان لەسەر سیاسەتەکان و لەکدانەوەکان وبەچونە بەاوکراوەکان لەلایەن حیزبەکان و هێکخراوە کۆمۆنیستەکانەوە. ئەم میتەدە حزبەکان وسیاسەت و هەوەستەکانیان دیاری دەکات. نیشانی ئەدات کە حیزب کۆمەڵە کەسەکی دەموچاو شاراوەو بە ناسنامە نیە کە وەک بەڵی هەمویان لە هێکخراودا تواونەتەوە. تا ئەو کاتە سونەتی باو ئەوە بوو- و تا ئێستاش لە هەندەک لەهێکخراوە

چەپکاندا تا ئاستێک ئەم سونەتە هەشتا هەرماوە-کە ئەندامانی ڕێکخراو شوناسی خوبەدەرەوەو ئاشکرایان نەبێت و تەنانەت ڕابەرانی ڕێکخراوکانیش نەناسراوبن.هەکارەکی ئەم کارە بارودۆخی سەرکوت ومەسەلەی ئەمنیەت بووبە هۆکار ئەم هەموو گرفتەکە ون ناکاتەوە.دیانتوانی بەناوی خوازراو بنوسن و خۆیان پیشان بدەن.ئەمە بەر لە کۆشەی ئەمنی و نهێنی کاری،ئاکامی لێکدانەوەو جارە بیرکردنەوەیەک بوو کە دەرکەوتن و خۆدەرخستنی تاکەکەسی بەناکەک دەزانی لەگەڵ هەستوانی بکەمەندا.وەک ئەوەی هەموو ئەندامانی ڕێکخراو وەک یەکن.باسکەی ئەمە ئەوە بوو کە ئەبێت ون بێت کە یەکەم ڕابەرانی ڕێکخراوکان چ بەچون و هەڵوێستیکیان هەیە و دەورو کاریگەریان لەسەر سیاسەت و کارکردی ڕێکخراوکەیان چیە و دوهەم کەمەنیستەکان ئەبێت ئوخسارێکی دیارو ناسراویان لە ئاستی کەمەگەدا هەبێت.ئەبێت ئاشکرابێت کە چ کەسانێک نوێنەرایەتی چ بەچونێک دەکەن.بزوتنەوەی کەمەنیستی ئەبێت ئاشکراو ناسراو بن و گشتیکی ئەم کارەش ناساندنی کەسایەتیەکانە بکەمەگەیە.

خاڵێکی تر ئەوەیە کە بەی هەیە لە ڕێکخراوکاندا بەچونی جیاواز هەبێت کە بەسیاسەت وپێکهاتەی ڕابەری جیاواز کەتای بێت.ئەبێت کەمەگە ئاگاداری ئەم ئاوگەڵانەبێت.بەتایبەتی کاتێک ئەم بەچونە جیاوازانە بە پێکهێنانی فراکسیۆن وجیابونەوەکەتای دێت.کەمەگە دەبێت بزانێت کە هەرکەسێک چی دەڵێت و ڕاوتی باسکان چۆن بوو.ئەمە بەشێکە لە شەفافیەت و بەرپرسیارێتی گرتنە ئەستۆیە لەبەرانبەر کەمەگەدا.تەنانەت لە حزبێکداو بە سیاسەتێکی یەک دەست پیداگری تاکەکان وئەوڵوێتەکان و شێوە تەبلغی کەسکان جیاواز،ئەبێت کەمەگە ئەوە ببینێت.بەتایبەت خاوەن بەچون و تیئۆریسێنحیزبیەکان ئەبێت ناسراوبن.تاکتیک داڕێژەرانی حیزب ئەبێت ناسراوبن،ئەمەهەر لەو سەرەتایەوە،لەکاتی پێکهێنانی حیزبی کەمەنیستی ئێران،لە سی و چەند ساڵ لەمەبەر،لەسەر ئەو بنەمایە بەم دیدگایەوە لە پێگەی تاک لە حیزبدا چالاکیمان کردوە.ئەم هەڵوێستگیریە لە حیزبی کەمەنیستی کرێکاریدا بە بەچونی حیزب و کەسایەتیەکان تەواو بوو.
ئەمە حیزبی ئەمە خاوەنی زەرترین کەسایەتی ناسراوە لەئاستێکی ئاشکراو کەمەایەتیدا.ئەندامانێک کە بەواژەی خۆیان لە بەاوکراوە حیزبیەکاندا وتار دەنوسن،لە میدیا کەمەایەتیەکاندا ناسراون،لە وبەوبونەوە کەمپینەکاندا ئامادەن،هەموانیش دەزانن کە ئەم هەستوانە ئەندام وکادیرانی حزبن.
خاڵێکی تر باسی حزب و کەسایەتیەکان.بەبەچونی ئەمئەقڵی پێوەندی نیوان حزب وکەمەگە کەسایەتیە حزبیەکانە وکاریگەریدانان لەسەر

ئاوگۆو ئوبۆبونەوەکان لە بنەمادا لە یەگێی کۆمەڵایەتیکانەوە ئەنجام ئەدریت.لەم لایەنەشەوە ئەمڕۆ حزبی ئەمە خاوەنی کۆمەڵایەتیە ناسراو و خۆشەویستەکانە لەمەیدانە جیاوازەکاندا،ئەکرێت بڵێی نەبەردە جیاوازەکانی،وەک خەبات لە دژی ئیعدام،لەدژی بەردەباران، بەرگری لەمافی پەنابەری، بەرگری لە زیندانیە سیاسیەکان،لە بزوتنەوەی کرێکاری و هتد وهتد بەهرەمەندە. ئەمە تەنانەت هەوەماندواوە ئەمە بکەینە کلتورێکی گشتی ولە بزوتنەوەی چەپ و لە بزوتنەوەی کرێکاری.ئەمڕۆ دەبینین کە بزوتنەوەی کرێکاری لە ئێران خاوەنی زەرترین کۆمەڵایەتی چالاکە و کۆمەڵایەتی و چالاکوانی ناسراو و خۆشەویستی لە ئاستی هەموو کەمەگەدا هەیە. بیست ساڵ لەمەوبەر بەو شێوەیە نەبووە.ئەمڕۆ نەک تەنها حزبی ئەمە بەڵکو بزوتنەوەی کرێکاری و بزوتنەوەی ناڕازایەتیکانی تریش بەرەو ئەم لایە جوڵاون.

کەتا خاڵ مافی تاک لە حزبی ئیمەدایە.ئەمە باوەڕمان بەتواندنەوەی ئەندامان لە ڕێکخراوو لەژێر تیشک دانانی تاک لەڕێگەی ڕێکخراوەی حزبیەوە نیە.ڕێز بە فیداکاری و لەخۆبردویی دادەنێین.بەڵام ڕێکخستنی حزبی ئەمە لەسەر ئەو بنەمایە نیە، بە ئەمە ژیانی تایبەتی و لەپێشترینە کەسی و خەزانیەکانی ئەندامەکانمان گرنگیان هەیە و فاکتەرێکی گرنگە بەمان لە کاری ڕێکخستنی کەسکاندا.لە دابەشکردنی بەرپرسیاریەتیەکانیشدا ئارەزو هەڵبژاردەی تاکەکان بنەمای کاری ئەمەیە. بەرپرسیارێتیەکان لە حزبی ئەمەدا لەسەر بنەمای توانایی وئامادەیی و ئازیبونی کەسکان دیاری دەکرێت. بەم ڕیزبەندیە نەک هەر ڕوبەکەمەگە بەڕێکولە ئاینامە لە بنە ناوخەیی و ڕێکخراوەیەکانیشدا تایبەتمەندیەکانی کەسکان بە ئەمە گرنگن.چ لە کەمەگەو چ لە حزبدا کەسانێک هەن کە لەکەتایدا دەتوانن لە ئاستی کلتووری وکەمەڵایەتی وسیاسیدا بەنە پیشەوەو داهێنان وتوانایەکانیان پیشان بدەن. بەم ڕێگایە کەمەگە دەجێتە پیشەوە.حزبیش هەر بەو ڕێگایە گەشەدەکات.

خەلیل کێیوان: ئەڵە بەستنی کۆنگرە بەشەوەی ئاشکراو لەجێیەکدا کە هەموو خەڵک دەستیان بگات بەئەندامان و ڕابەرایەتی حزب وکۆمیتە ناوەندی حزبیش، هەر لەم چوارچێوەیەی دیدگایی کەمۆنیزمی کرێکاری بە تاک لەبەرچاو بگریت. بەچونی ئەوە لەم بارەیەوە چیە؟

حەمید تەقوایی:ڕێک ئەوەش بەشەکەلە هەمان هەوەی ئەمە بە ناساندنی کەسایەتی وناساندنی کەسانەکە کە سیاسەتکان وبابەتدیاریکراوەکانی حزب نوێنەرایەتی دەکەن،لەکۆنگرەکاندا نوێنەران وئەندامانی بەشدار بوو قسەوباس و بەچونەکانی خەیان دەخوێنەوو.دەنگ بە بەیار نامەی جەراوجەر ئەدەن،ڕاپرت ئەدەن

لەبارەی ئەو کاروچالاکیانەی کەلە نیوان دوو کۆنگرەدا ئەنجامدراون. قسە لەبارەی خاڵەلاوازو بەهێزەکانی حیزبەوە دەکەن و ئەمانەهەموو بەبەرچاوی خۆیانەوە ئەنجام ئەدرێت. ئەمە بەشێک لە سیاسەتی ئاشکراو شەفافی حیزبە کەدەبێتە ئاڵقەی نیوان و لە ناوگەی هەستەواناوەبەکردەی دەکرێتەوە. بەم شێوەیە کەمەنگە نێک تەنهالەناو باس و کاردانەوەکانی ناوخۆی حزبی ئەمەدا ئەبێت بەڵکو ئاگاداری هەویست و کارکردو بۆچونی ئەندامەکانیش دەبێت لەم کاروکاردانەوەیەدا. ئاکامی ئەم شەفافیەت و ئاشکرایی و گرنگی دانە بە تاک،حیزبەکی کراوەو دیارو ناسراو و لە ئەنجامدا بەتەواوەتی شوێنی دادوەری و هەستەنگاندنە لەناوگەی کەمەنگەوە.
ئەمە بەتەواوەتی لەبەرانبەر سونەتی کەمەنیستی ناشەفاف وناوون و مەکتەبیدا دەوەستێت کە بەداخەوە هەندێک لە هێزە چەپەکان گیردەی بوون. کەمەنیزمی کرێکاری لەم ڕوانگەیەشەوە بەپێچەوانەی شێوەلەوەیە.

خەلیل کەیوان: دوا پرسیارم سەبارەت بە ئازادی ومافە تاکەکەسیەکانە لە کەمەنگەی سەسیالیستیدا. پاش سەرکەوتن و سەقامگیری ئەو کەمەنگە سەسیالیستیەی کە ئامانجی ئەوە بوو مافی تاکەکان لە چ ئاستێکدا بەسەمی دەناسرێت. ئایا ئازادی دژایەتیی لەگەڵ حکومەتی سەسیالیستیشدا بونی ئەبێت؟

حەمید تەقوایی: بەگومان. ئەمە باوەڕمان بەئازادی بە کەت وبەندەیە و ئەوەش دەکەینە شتێکی کردەیی. ئەمەش وەک ئەپڕزەسیەن ئەو بنەمایە دەپارێزین و لەسبەینیی بەدەسەڵات گەیشتنیشمان ئەمە لە کەمەنگەدا دەکەینە یاسایەکی سەرتاسەری و پیادەی دەکەین. ئازادی بە کەت وبەند واتە ئازادی تەنانەت ڕەخنەگرتن لە کەمەنیزم وسەسیالیزم و دژایەتیکردنی دەوڵەتی سەسیالیستی و پایەبەرزو بەرپرسەکان لە کەمەنگەدا. ئەمە باوەڕمانە بەویە کە هەموو حزب و ڕەکخراوە سیاسیەکان تەنانەت ئیسلامیەکانیش دەتوانن فەعالیەت بکەن. تەنها مەرجی ئەمە ئەویە کە شەریکە تاوانی کەماری ئیسلامی نەبن کەلە حاڵەتێکی وەهادا بەپێی یاسای تاوانەکان ئەبێت دادگایی بکرێن وباجی تاوانەکانیان بدەن. جگەلەم حاڵەتە هەموان، بەهەر ڕادەیەک کە لەگەڵ سەسیالیزم وکەمەنیزمدا ناکەک بن، یان لانگری ژەمەی کاپیتالیستی بن، ئازادن کە ڕەکخراو و دامەزراوەو ڕاگەیاندنی خۆیان هەبێت و چالاکی ئەنجام بدەن. هەموو حیزب و ڕاگەیاندنەک ئازادە ئیتر مەسەلەی "پیلانگەڕی لە دژی ژەم"و"لەبەر تەکدانی ئاسایشی نەتەویی" و"سوکایەتی بە پیرۆزیەکان" و "سوکایەتی بە ڕابەری" و هتد لە ژەمەی سەسیالیستیدا جێگایەکی نابێت.

بۆچی بۆ شۆڕش؟ بۆچی مەترسیەکمان لەنێارانی دەوڵەتی سۆسیالیستی نیە؟لەبەر ئەوەی ئازادی و یەکسانی وخۆشگوزەرانی بۆ هەموان دەستەبەر دەکەین. تا ئەو جێگەی کە دەوڵەتی سۆسیالیستی،کە هەمان دەوڵەتی پێکهاتوە لە شوراکانی خۆک. بتوانێت ئەو ئامانجە ئینسانیە دابین بکات و تەنانەت خۆک بیبینن کە کۆمەڵگە بەرەو ئەو لایە دەڕوات،و ئێگەر کۆشەو گرفتێک هەیە واقیعی وبابەتیە.کە دەوڵەت خەریکی چارەسەرکردن ونەهێشتنیانە،ئێگەر کۆمەڵگە ببینێت ئەو نیزامە بەرەو لای دابینکردنی خۆشگوزەرانی گشتی ودەستەبەرکردنی ئازادی ویەکسانی بۆ هەموان بەڕێکەوتوە،ئەوکاتە هێزو حیزبە نیارەکان پێگەیەکیان نابەت وپڕاوێز کەوتووە ناکاریگەر دەمێننەوە،ئاشکرایە کە ئەو هێزانەی لایەنگری سەرمایەداری کە دەسەڵاتی سیاسیان لەدەستداوە
بۆ ماوەیەک درێژە بژیانی سیاسی خەیان ئەدەن و هەوە ئەدەن بارودۆخ بگۆڕێننەوە.ئەوانە دەتوانن لە شوراکاندا چالاکی بکەن و هەوە بدەن هێز کۆکەنەوە، بەڵام کۆمەڵگەیەک کە لەسەر دەرگاکەی نوسراوە"لە هەرکەس بەپێی توانا وبەهەرکەس بەپێی پێویستی"لەبەرانبەر ئەم هەوڵی بۆ دواوە گەڕاندنەوەیدا پارێزبەندیان هەیە.هەر لەم ڕوەوە ئەمە نەک تەنها نیگەرانیەکمان لە هەڵسوڕانی حزبە نیارەکان نیە بەڵکو ئازادی هەڵسوڕانیان بۆ بەشێک لە پلاتفۆرمی سۆسیالیستی دەستەبەری ئازادیە بۆ کەت ومەرجەکان بەهەکاریک دەزانین لە پەسەندکردن ولەباریی رژێمی سۆسیالیسی، بۆتایبەت لە کۆمەڵگەی ئێرانەدا کە بەردەوام لەگەڵ سەرکوت وخەفەکردنی ئازادیەکاندا بەرەوبووە.
هەر بۆ شۆڕشی کە ئاماژەم پێدا ڕژێمی سۆسیالیستی ڕژێمی شورایی و لە شوراکاندا دەتوانرێت بەچون سیاسەتی جیاواز پێشنیار بکرێت و لەکۆتاییدا شوراکان لەسەر بنەمای ڕای زۆرینە بڕیار ئەدات.حیزبی ئەمڕۆش حیزبەکە لەناو حیزبەکانی تردا کە سیاسەتەکانی لەناو شوراکاندا پێشنیار دەکات و دەیخاتە بەرباس.ئەمە دەنیاین کە لە پێوەندیەکی لەو شۆڕشەدا، تەنانەت ئێگەر هەر ئەمڕۆ و لەدەی سەرمایەداری ئەستادا جێگیر ببێت،سۆسیالیستەکان زۆرینەی زۆر بەدەست دەهێنن.

١٥ سیپتەمبەری٢٠٢١